

al Zijn kinderen verkerd: in Mijn getrouwheid zal Ik niet feilen, hetgeen uit Mijn lippen ging zal Ik niet veranderen.

Volk van God, laat de belofte niet los! Zie nimmer van uw roeping af! Bidt dat Davids groote Zoon, die is nedergedaald in de spelonken van den eeuwigen dood, maar nu ten troon zit als uw eeuwige Koning, ook uw spelonk make tot een bidvertrek. Het blijft waar: Welker de wereld niet waardig was hebben in woestijnen gedooit en op bergen en in spelonken en in de holen der aarde. (Hebr. 11:38). Maar zij hebben in het geloof volhard want God volhardde in hen. Zij het ook uw bede:

Voer mij uit mijn gevangenis,
Tot roem Uws Naams die heerlijk is;
Dat mij 'rechtvaardig volk omring',
En vroolijk van Uw weldaan zing'.

N. B.

Daarom gelooven wij, dat 'aanwijzen van de feiten van democraten in dezen tijd slechts dan nuttig werken kan, indien tusschen democraten en democratie scherp onderscheiden wordt, en het systeem, dat deze fouten systematisch, en noodgedwongen begunstigt, resp. gebruikt, wordt veroordeeld tegelijkertijd. De zwakte van den eenen wordt niet breed uitgemeten, als de ander aan bod wil komen, de ander, die van die zwakte zijn zonde maakt, mitagaders een deel der vaste apparatuur van het systeem van zijne keuze.

In hoeverre het goed is, reeds nu te redeneren over onze toekomst onder vooropstelling van den verwachten afloop van den oorlog, behoeven wij niet meer te bespreken, na hetgeen wij dienaangaande hebben opgemerkt. Hoofdzak blijft voor ons, dat dr H. Colijn in een moeilijk tijdsgericht ons volk is voorgegaan in het belijden van den wil tot een onafhankelijk volkbestaan onder ons Oranjehuis. Toen dat volk nog vrij kon spreken, heeft het getoond, zijn nuchterheid te willen demonstreeren in het afwijzen van de experimenten der lieden, die slechts buiten onze grenzen genezend kruid en brood gewassen achtten. Diezelfde lieden zijn zóóver van de nuchterheid verwijderd, dat ze een regeering, die voor jaren voorraden opgeslagen heeft, aansprakelijk durven stellen voor een eventueelen hongersnood in Nederland. Dat nu in een periode van verwarring de grijze staatsman-nederlander, die het woord hier nam, gezegd heeft, wat ons volk begeert, en bij ruime erkenning van de daadkracht van het wapen van den vijand, op de voornaamste punten geen concessies heeft gedaan, dat zullen ook buiten den engeren kring zijner geestverwanten zeer velen in dank hem afnemen.

Waren we op goede gronden niet bang geworden voor het spreken van een onzichtbare en een zichtbare kerk, we zouden haast naar analogie daarvan willen zeggen: het bekende driemanschap heeft een zichtbare Nederlandsche Unie, dr Colijn de onzichtbare. Zij is meer unie (in den geest), en meer nederlandsch (in haar desiderata) dan de creatie van het triumviraat. En zij blijft, net als de kerk, liever een tijdlang, als dit haar wordt opgelegd, onder vreemden dwang, als 't ware onzichtbaar en verborgen voor het oog der menschen, ja, liever doleerende tot in heel verre toekomst, dan dat zij, ter bereiking van het voordeel eener officiële ledenlijst, water toe zou voegen aan den wijn, dien God gemengd heeft.

„Dien God gemengd heeft“.

Gedachtig aan de hierboven geciteerde gelijkenis van koren en kaf, die in den wereldakker (niet de kerk) tezamen moeten opgroeien tot den oogstdag, en dit op bevel van den Heer van den oogst, hebben wij dezen laatsten betrekkelijken volzin zóó bewust geschreven, dat de parallel tusschen „kerk“ en „unie“ meer dan illustratie wezen wil. Al zijn de zaken van de nederlandsche kerk en een nederlandsche unie altijd onderscheiden, ze zijn geen oogenblik gescheiden. In den grond der zaak zijn beide geloofs-aangelegenheden.

Dit niet te verstaan, is de grootste dwaasheid, en dit niet te willen verstaan is de grootste zonde van de lieden, die zelf, let wel, hun „leidersbeginsel“ tot een zaak van geloof en van religie proclameeren, en niettemin het „politieke christendom“ naar de keel willen vliegen. In het vuur hunner dogmatische verspreken zij zich; zij zeggen wel, dat geloof en politiek, religie en politiek, van elkaar gescheiden moeten blijven, maar zij meenen eigenlijk, dat hun humaniteitsgeloof, en hun laat-pantheïsche karikatuur-religie op het politieke erf, waar immers de machtsmiddelen bij de hand zijn, den strijd willen voeren tegen het geloof in den transcendenten God en tegen de theïstische religie.

God weet, of zij de „macht“ hier zullen krijgen, met haar middelen.

Wij weten, dat wij de „bevoegdheid“ zullen houden.

Macht en bevoegdheid blijven gelukkig twee. Tenslotte zal de antichrist gene, en de Kerk deze behouden. En daarna komt de dag van den grooten oogst. Kom, Heere Oogster, ja, kom haastelijk, kom over het Kanaal en over den Brennerpas, kom via Malta en Japan, ja, kom van de einden der aarde, en breng Uw snoelmes mee, en wees genadig aan Uw volk; het is wel bevoegd, maar slechts door U, door U alleen, om 't eeuwige welbehagen.

K. S.

„SCHEEVE VOORSTELLING“

„De Rotterdammer“ van 10 Aug. j.l. schrijft, dat wij een scheeve voorstelling hebben gegeven omtrent de christelijke pers, en ook ten opzichte van „De Rotterdammer“, toen wij n.l. klaagden, dat een deel van onze pers, onder inwerking van de mededeelingen van den z.g. „Raad van Voorlichting“, de brochure-dr Colijn had doodgezwegen. Hoewel we opmerkten, uit de beste bron te citeeren, we hadden n.l., wat we thans wel moeten zeggen, een schrijven gelezen, dat we bereid zijn door te zenden, onderteekend „Red. Rotterdammer“, en gedateerd 13-7-40, moent het blad, dat we ons vergissen, en dat het „verhaal“ — zoo was 't niet bedoeld — „in geen enkel opzicht op ons blad slaat“.

We willen hier graag vermelden, dat in het „Rotterdammer“-nummer van 2 Juli een overzicht van den inhoud van dr Colijn's brochure is te vinden. Maar dat vinden we, men houde het ons ten goede, in deze dagen niet genoeg als bijdrage van de christelijke, antirevolutionaire pers. Zulk een uitvoerig overzicht hebben we óók aangetroffen in „De Telegraaf“ (of het „Handelsblad“, misschien in beide, in één van die twee zeker). Voorzover de uitdrukking „doodzwijgen“ misverstand kan wekken, willen wij dat graag achterhalen. Maar we vermoeden, dat het meerendeel van onze lezers ons niet heeft misverstaan: onze opmerking over het „niet hoeven“ doodzwijgen sloeg blijkbaar op het z.g. verbod, dat door den „Raad van Voorlichting“ heette uitgegeven te zijn. Wat „De Rotterdammer“ schreef op 2 Juli was vóór dit „verbod“. Immers, op 5 Juli werd door dezen „Raad“ uitgegeven mededeeling nr 16: „Mededeeling wordt, dat verhandelingen en polemieken over de onlangs bij 'De Standaard' uitgegeven brochure van Dr H. Colijn van af heden uit de kolommen der pers moeten worden geweerd“. Dat was op denzelfden dag, waarop deze heeren beweerden, dat „De Reformatie“ door de duitse autoriteiten verboden was.

En nu biechten we eerlijk op: we hebben vaak geschreven, dat onze lezers de positie van onze christelijke pers goed moesten verstaan, en dat ze het zwaarder had, dan menigsen zich kon indenken. We hebben ook „De Rotterdammer“ niet willen treffen, want we voelen met het blad, dat strijd in eigen kringen zooveel mogelijk thans wijken moet. Maar dan vóór het „gezamenlijk den Filistijnen op den schouder vliegen“. En eerlijk gezegd, we hadden wel gehoopt, dat onze pers, nu ze eenmaal aan ons blad kon zien, dat de „Raad van Voorlichting“ zich tegen de duitse autoriteiten had bezondigd, en dat zijn decreten en dreigementen vrijuit konden worden onderscheiden van door duitse hand onderteekende verordeningen, dan ook zou hebben gebruik gemaakt van de vrijheid, die slechts ten onrechte haar was ontzegd. Na 5 Juli troffen wij geen bespreking, geen ondersteuning van dr Colijn's brochure in een deel van onze pers, die toch daarmee een goeden dienst had kunnen bewijzen aan ons volk. Ik weet, dat ook uit eigen kring met de beste bedoelingen menschen aanvankelijk zich aansloten bij de Nederlandsche Unie. Een bespreking van Colijn's brochure tegenover de in andere bladen druk gepromoveerde actie Linthorst Homan zou meer hebben moeten behelzen dan een objectief verslag, dat ook de niet-christelijke bladen gaven. Ideaal had tegen ideaal gesteld kunnen worden.

Laat deze opmerking geen kwaad bloed zetten: ook wij zoeken leniging van den nood van ons christen-volk. Wij zijn overtuigd, dat elke vrijwillig prijsgegeven vierkante centimeter grond een schadepost betekent voor de zaak van Christus in dit land. Hoe meer wij het hoofd in den schoot leggen, hoe eerder als volkswil zal worden uitgeroepen, mee door ons stilzwijgen en toezien, wat geen volkswil is. Laat men niet denken, dat ons volk zijn christelijk dagblad afvalt, als het in omvang achteruit gaat, of zelfs verboden wordt. Er zullen er zijn, die zoo doen, maar zulke broeders waren toch geen kracht. Maar ons christelijk volk verlangt dan ook, dat onze pers een klaar geluid zal laten hooren, zoolang dit mogelijk is. Als intimidatie een strijdwapen is van sommige bloed- en volks-, of stamgenooten, dan moet juist voor dit wapen niet worden gecapituleerd.

Wij vinden het dan ook, eerlijk gezegd, een beetje een versleten term uit den slechtsten tijd en niet uit den besten hoek der kerkelijke debatten, als „De Rotterdammer“ in dit verband het heeft over het „onnoodig twistpunten opwerpen onder elkaar“. Heeft men dan niets ervan gevoeld, dat we juist riepen om een samen vechten tegen verraders van de zaak van onzen Koning? Laten we elkaar toch goed begrijpen, en niet doen, alsof het hier een zaakje was van vliegen afvangen. Dáárvoor hebben we veel te groot gevoel van oprechte deernis met „De Rotterdammer“, welks mooi gebouw te Rotterdam verwoest is.

K. S.

DR H. W. v. d. VAART SMIT.

Wat velen reeds wisten, wordt door den betrokkene thans zelf medegedeeld:

Sedert eenigen tijd is dr H. W. v. d. Vaart Smit hoofd van het A.N.P.-kantoor te Den Haag. Onlangs is hij bij de redacties van „kerkelijke en religieuze bladen“ zijn te betalen diensten komen aanbieden: in kwaliteit van het door hem nog steeds als Nederlandsch Christelijk Persbureau aangediende instituut wil hij deze kerkelijke en religieuze bladen doen profiteren van de wetenschap omtrent, en het contact met „de duitse instanties“ in Den Haag, gelijk die

wetenschap en dit contact hem dan weer vergund zijn in kwaltelt van hoofd van het A.N.P.-kantoor.

We hadden dus eerst den z.g. Raad van Voorlichting, die al dadelijk andere overeenkomstige instituten afwees: men moest bij hem zijn. Nu komt dr v. d. Vaart Smit weer afzonderlijk te staan.

We krijgen heusch te veel. En we vergeten niet, dat die z.g. Raad van Voorlichting zelf al dadelijk aangekondigd heeft, gebruik te zullen maken van het A.N.P.-net: er was dus al contact met dr v. d. Vaart Smit, die trouwens in kwaliteit van directeur van het Ned. Chr. Persbureau het z.g. vertrouwelijke, maar valsche bericht van dien Raad inzake ons blad heeft verspreid; blijkbaar trokken de onderling betrokkenen zich van elkaars vertrouwelijkheidsgebaren onderling ook al niets aan.

Na wat wij geschreven hebben over dr v. d. Vaart Smit adviseeren wij onze bladen, ook deze private aanbieding onbeantwoord te laten, en er althans geen gebruik van te maken. Reeds heeft dr v. d. Vaart Smit van een predikant een duidelijk afwijzend antwoord ontvangen.

K. S.

HET GLAS CHAMPAGNE.

Volledigheidshalve melden wij, dat het in onderscheiden bladen, ook het onze, op gezag van het hoofdorgaan der Duitse nationaal-socialisten aanvaarde verhaal van dr Mengelberg's glas champagne, opgeheven na de Nederlandsche capitulatie, door dezen heftig is weersproken in een interview met „De Telegraaf“. De verslaggever van gemeld duitse orgaan („Völkische Beobachter“) zou twee flarden van een gesprek tot één verwerkt hebben; na de capitulatie der vesting Holland had dr M. alleen maar thee gedronken, en de champagne was gekomen na een in Frankrijk behaald succes der duitse wapenen.

We hopen, dat de interviewer van „De Telegraaf“ nu weer geen slerten van gesprek verward heeft. Dr M. versta, dat wij in Nederland niet graag twijfel uitspreken aangaande „Beobachtungen“ van den „Völkische Beobachter“. En, royaal gesproken, zouden wij het doeltreffender hebben gevonden, als hij ons niet had laten verwijzen naar een interview met „De Telegraaf“, doch in Nederland teruggekeerd was met een knipsel uit het duitse orgaan zelf, waarin dit rectificatie had aangebracht op zijn uitdrukkelijk verzoek. De Nederlandsche tranen waren zoo'n verzoek wel waard geweest. Heeft dr Mengelberg daar zijn best niet voor gedaan, dan moest hij hier een toontje lager zingen. Heeft hij er wel zijn best voor gedaan, doch tevergeefs, dan moest hij in Nederland nog één toontje lager zingen.

K. S.

KERK EN POLITIEK. (II.)

We spraken tot duaver niet over wat Kuypers ons gemeene gratie heeft leeren noemen. Waarlijk niet, omdat we daarin slechts een onbelangrijk gegeven zouden zien. We behoeven er niet aan te herinneren, dat naar goed antirevolutionair beginsel een overheid voor welke het licht der gratia specialis niet is opgegaan daarom volstrekt niet minder overheid heeten mag. Eveneens is het terstond duidelijk, dat zelfs een belijdende overheid al heel slecht berekend zou zijn voor haar taak, als ze meende met theologische studien zich voldoende op de praktijk te hebben voorbereid. We wenschten evenwel, ter wille van ons onderwerp, de zaak een oogenblik onder andere belichting te bezien.

Als er één ding voor ons op dit terrein vast staat, is het wel dit, dat Kuypers met zijn uitwerking van de gemeene gratie-gedachte ons Christenvolk (en daarin heel de natie) een moeilijk te overschatten dienst heeft bewezen. Hij wist, mede door alle gedachte aan kerkelijke oppervogdij af te snijden, het Calvinistisch volksdeel te mobiliseeren. Geestdrift voor de Gereformeerde beginselen, veerkracht, verantwoordelijkheidsbesef schonken, door Gods genadige leiding, zijn volgelingen een wondere spankracht.

Nu is het niet ondenkbaar, dat hij in zijn gigantische worsteling met allerlei wanbegrip en traagheid wel eens tot zekere eenzijdigheid is vervallen. Mocht dit op het hier besproken gebied zoo zijn, dan zal dit onze liefde tot zijn werk niet schaden. Inderdaad ging hij, naar onze mening, in zijn ijveren tegen clericalisme en voor wederopleving van burgerzin en besef van individueele verantwoordelijkheid wel eens te ver. Ik denk dan b.v. aan zijn stelling, dat de gemeene gratie de overheid „alles aanbiedt wat ze voor een richtig bewind van noode heeft“³⁾. Of aan die andere welbekende gedachte, dat de overheidspersonen niet door het gezag van eenige kerk, maar alleen in hun consciëntien gebonden zijn aan Gods ordnantien. Zeer terecht o.i. heeft Dr J. Ridderbos dan ook critiek geoeffend op de huidige formulering van art. III uit het antirevolutionair beginselprogramma⁴⁾. Maar daar-tenover heeft Kuypers op tal van plaatsen met groote kracht en duidelijkheid de overheid gewezen op haar verplichting te bukken voor de Heilige Schrift. Het zou niet minder dan laster zijn, als men volhield, dat Kuypers de bijzondere genade het zwijgen had opgelegd in politicus. Het is dikwijls genoeg weerlegd. Al heel overtuigend door Mr C. M. den Hartogh in een studie over Kuypers' standpunt inzake de verhouding van staat en kerk⁵⁾. Het zou echter evenmin juist zijn, als we ontkenen, dat in Kuypers' constructie zekere tegenstrijdigheid moet worden gesignaleerd,

3) Antir. Staatk., dl. I, pag. 460.

4) Antir. Staatk., driemaandel. orgaan VIII, pag. 324.

5) Antir. Staatk., III en IV.

wil men

schende
Het
moeten
kunde
kerk en
cus ev.
naast o
Neen, n
ook den
kerk als
gemeent
over de
en volk.

Echte
verplich
schrift
bezigde
Woord
daaruit
worpen;
stelling
voor de
Het is
geroepen
uitgaan
partijen,
oefenen.
predikin
partijpro
punt va
aanwijze
weerspro

Er is
wezen o
vermoed
het leven
antirevol
Christen
goed wo
schrijver
vorm va
revolutie
niteit. N
ook zonc
onderzoe
onnatus
springt
ongeach
beteeken
breiden

Behalv
beginsel
stelt, he
sterken
mogelijk
van den
die der
Prinstev
zijn leve
staatsbu
heden v
zijn belie
hemoeier
schil in
leg en l
(b.v. ce
woordelij
poogde
ingetrok
mogelijk
dan zoud
zoeken t
kennen
Ook dit
zonder d
moedigh
weten.

Het k
uit te m
liggen. Z
van het
heid; de
de wetta
den en
te noem
het te g
met de g

Een a
ning v
hebben o
haar beg
kerk de
heid en
ten slott
denkbaat
staatkun
de gerin
dragslij
beuren,
zekere st
dit de k
eigen no
de feite
kan ze
gever, C
zal ze di
haar gel

K.